

Odlazak U Plamenu I Suzama

Author: [an IWPR](#)

Srbi sa Kosova su suoceni sa najtezim izborom. Pale se poslednje vatre a mnogi su odlucili da se spakuju i krenu ?kuci? u Srbiju.

Sinoc su visoki plamenovi svetlucali u Kosovom Polju.

Nekoliko kilometara udaljeno od Pristine, Kosovo Polje je samo srce otadzbine, cije stanovnistvo je gotovo potpuno srpsko. Na ovom mestu se odigrala zloglasna bitka 1389. godine u kojoj je - prema nacionalnoj mitologiji - otomanska vojska porazila Srbe. Ovo je takodje mesto gde je pre deset godina Slobodan Milosevic lansirao svoj projekat Velike Srbije kada se obratio skupu kome je prisustvovalo oko milion Srba na proslavi sestote godisnjice bitke.

Ali vatre koje sada gore ne znaci da se slavi. Ogromna kuca ciji je vlasnik Srbin gori, a mala grupa lokalnih stanovinika je posmatra. Ovo, objasnjavaju, je ?osveta.?

?Odlucili smo da ne odemo, makar za sada,? kaze jedan Srbin. ?Ali oni koji su odlucili da odu pale svoje kuce da bi se osvetili Albancima.?

Gradjanji objasnjavaju da lokalni Srbi pokusavaju da organizuju neku vrstu neoruzane odbrane. U strahu da ce NATO pokusati da dovede Albance u njihov grad, poceli su da organizuju neku vrstu ?komsijske straze,? postavljajuci ljude na ulicne coskove u ulozi posmatraca.

U drugim delovima Kosova gde su Albanci i Srbi ziveli zajedno, srpska reakcija je bila direktnija. U Pristini se pale stanovi i preko dana. Juce popodne, navodno je srpska policija zapalila jednu veliku kucu sa cetiri stana.

Susedi kazu da je razlog to sto su dva stana srpska a dva albanska. Posto su Srbi odlucili da odu, nisu hteli da ih Albanci uzmu. A da bi se to postiglo spaljena je citava zgrada.

Nista nije bolja ilustracija osecaja zbnjenosti i gubitka koji vlada medju kosovskim Srbima nego prizor u kome Srbi unistavaju svoju imovinu sto predstavlja poslednji napad protiv njihovih etnickih rivala. Politika Beograda je porazena, NATO snage se slivaju u pokrajinu, a cak i vojnici Oslobodilacke vojske Kosova (OVK) se diskretno pojavljuju na razlicitim lokacijama. Kosovski Srbi smatraju da nema nikoga da im pomogne te su se okrenuli unistavanju, cak samounistavanju.

Srbi sa Kosova su i sami zrtve jugoslovenskih rezimskih medija, koji vec godinama neprestano govore o opasnosti koja prete od albanskih ?terorista?, a poslednjih nekoliko meseci tokom bombardovanja o strahotama koje prete od ?fasistickih agresora silovatelja i ubica NATO-a.?. Oni se zaista plase od dolaska medjunarodnih snaga i od povratka Albanaca. Kao sto je bio slucaj sa Srbima koji su izbegli iz Krajine u Hrvatskoj 1995. godine i iz Sarajeva 1996. godine, izgleda da - pored njihovih legitimnih razloga za zabrinutost za svoju bezbednost - njihova propaganda sama doprinosi njihovom begu.

U juznom delu pokrajine porodice su napunile automobile i pobegle. Svoja vozila su napunili ne samo odecom i licnom imovinom, vec i masinama za pranje posudja, priborima za jelo i decijim biciklima sto sugerise da ocekuje da ce njihov odlazak dugo trajati. Kazu da planiraju da idu u Srbiju na neko vreme i da ce tamo odluciti sta ce raditi. Medjutim, malo je verovatno da ce se ikada vratiti pogotovo u delove pokrajine na jugu i jugoistoku, gde Albanci cine ogromnu vecinu stanovnistva.

Konvoj privatnih automobila Srba je oformljen u Stemlju, velikom selu pored Prizrena, za put do Srbije preko Pristine. Na putu je u nekoliko prilika doslo je do razmene vatre kada su prolazili kroz delove koji su pod kontrolom OVK-a. Izvestaji ocedidaca Srba kazu da su mozda oni koji su bili u konvoju prvi pucali. Jedno dete je ubijeno a nekoliko ljudi ranjeno.

U samoj Pristini Srbi su bili u prilici da vide tvrd pristup NATO vojnika. Tenkovi NATO-a su se kretali ulicama, britanski vojnici su patrolirali sa automatima u rukama, a posledice su jasne.

U samom centru, 300 metara od Hotela Grand, KFOR je usmrtio Veselina Jovovica, srpskog policajca u rezervi. NATO je tvrdio da je bio pijan i naoruzan i da je odbio da polozi oruzje. Takodje u Pristini, grupa Srba u civilnim odelima je napala britanske vojnike, ali su ubrzo - i veoma grubo - savladani i uhapseni. Izvestava se i o drugim nasilnim incidentima, izmedju Srba i NATO snaga kao i izmedju Srba i Albanaca, u citavoj pokrajini - ukljucujuci i pucanje u nedelju na srpskog policajca, dva vojnika i jednog civila pored Vranovca, prema navodima jugoslovenskih zvanicnika. Niko nije uhapšen zbog pucnjave. Primitivsi da su medjunarodne snage razoruzale oko 70 vojnika OVK, glasnogovornici NATO-a su istakli neutralnost njihove misije.

Cak iako je to tacno, Srbima bi bilo tesko da poveruju ili da prihvate da demonstracija sile od strane NATO-a nije jasan signal, ako ne i direktna pretnja, upucena njima. ?To su ubice i napasnici,? opisao je jedan stari Srbin u predgradju Pristine dolazak NATO snaga. ?Sta traze ovde??

Neki Srbi, pogotovo oni u Pristini, shvataju makar za sada, da bi mogli nesto da zarade ako ostanu. Cene iznajmljivanja stanova na kratak rok za strance, a pogotovo za novinare, su dostigle astronomske cifre - do 3.000 nemackih marka za iznajmljivanje skromnog stana na nedelju dana. Posto vlada nestasica vode, neki srecnici u delovima gde ima vode su poceli da naplacuju koriscenje tuseva i kada. Ali, u ovoj situaciji je mnogim Albancima bolje. Imaju vece kuce za svoje velike porodice, i zaradjuju vece sume.

Najveci problem pred Srbima je kako ziveti sa susedima. Samo oni Srbi koji su potpuno sigurni da nisu podrzavali rezim - bez obzira na rizik - mogu opet da zive sa Albancima koji su se vratili. Ostali strahuju da ce biti na listama za odmazdu. Ovo su teske odluke koje Srbi moraju da donesu u ovim haoticnim danima.

Medjutim, u ovom trenutku, makar medju Srbima dominantno je osecanje konfuzije. Srbi koji se nalaze u organima vlasti i u javnom sektoru nisu dobili nikakve instrukcije o tome da li da ostanu i pokusavaju da povrate makar privid normalnosti - ili da sve ostave i pobegnu. Umesto odgovora na novinarska pitanja, i sami odgovaraju sa pitanjem: ?Da ostanemo ili da idemo??

Vojnici koji su sluzili u jugoslovenskim snagama nemaju dileme. Vojni rok je proizveden zbog NATO kampanje sto ih je prisililo da izdrze najgore ofanzive NATO-a na Kosovu. Za sada izgleda da je povlacenje u toku, sve uz precizan raspored za odlazak.

Ali za neke vojnike ni to nije dovoljno. Sada zeze odmah da napuste zemlju iako su dali zavet da ce je braniti do smrti.

?Mogao bih da se presvučem, odem na autobus i odmah krenem?, kaze jedan vojnik iz Beograda. ?Ali necu da odem bez drugova.? On i cetvorica drugih vojnika su postali veoma bliski kao rezultat iskustva koje su preziveli pod bombardovanjem, i obekali da ce se kuci vratiti zajedno na osnovu dogovorenog rasporeda.

Drugi vojnik iz Cacka, Srbija, zamolio je novinara da mu pozajmi mobilni telefon da bi se javio kuci. Posto je dobio majku i suprugu, culi su ga kako obecava da ce se vratiti za tri ili cetiri dana. ?Majko, uskoro cu biti kod kuce,? rekao je a oci su mu se napunile suzama. ?Muka mi je od ove situacije.?

Autor je beogradski dopisnik IWPR-a koji se nalazi u Pristini i cije ime se ne objavljuje.

Location: Serbia
Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/odlazak-u-plamenu-i-suzama>